

Spectaculaire toename korstmossen in jonge loofbossen

Korstmossen in jonge loofbossen zijn bezig aan een spectaculaire opmars. In polderbossen met ogenschijnlijk weinig biodiversiteit groeien tegenwoordig allerlei soorten korstmossen. Veel van deze soorten waren tot voor kort nog zeldzaam in Nederland, of kwamen hier zelfs helemaal niet voor.

Henk-Jan van der Kolk (BLWG)

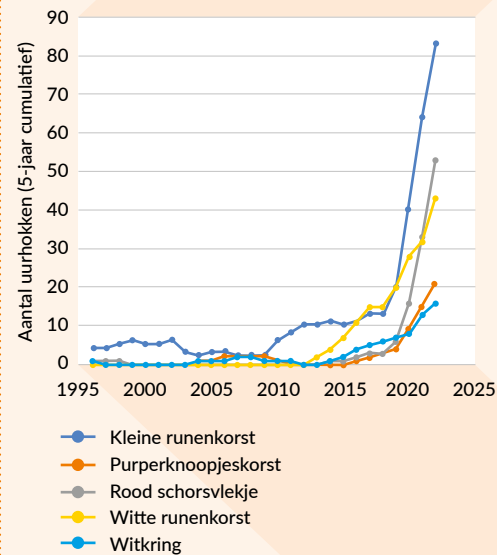
De korstmossen die in jonge loofbossen toenemen, hebben een voorkeur voor neutrale tot basische schors in luchtvochtige bossen en zijn niet gevoelig voor stikstofvervuiling. Sommige korstmossen die sterk toenemen kwamen altijd al in Nederland voor, maar waren beperkt tot oudere boskernen op de zandgronden, zoals Gewoon schriftmos (*Graphis scripta*) en Kleine runenkorst (*Arthonia ruana*). Andere soorten waren rond 1900 in Nederland aanwezig, maar waren voor het grootste deel van de 20^e eeuw afwezig, en nemen nu weer sterk toe. Voorbeelden zijn Rood schorsvlekje (*Coniocarpon cinabarinum*), Purperknoopjeskorst (*Bacidia laurocerasi*) en Witkring (*Sporodophoron cretaceum*) (Pluijm, van der, 2022). Ook vestigen er zich soorten die nog nooit in Nederland waargenomen waren, zoals Witte runenkorst (*Phaeographis dendritica*). De meeste korstmossen die in jonge loofbossen toenemen zijn korstvormige soorten, die zich vaak als pionier op gladde stammen vestigen. Ze worden gevonden op allerlei boomsoorten, zoals Els, Es, Populier, Wilg, Vlier, Esdoorn en Hazelaar. Er zijn ook enkele bladvormige soorten die toenemen. Zonneklepjesmos

(*Physciella chloantha*) werd pas in 2014 voor het eerst in Nederland gevonden, maar heeft zich sindsdien sterk uitgebreid. Ruig leermos (*Peltigera praetextata*), één van de grootste korstmossen in Nederland, kwam vrijwel uitsluitend in essen-hakhoutbos voor, maar is recent ook op wilgen in de Biesbosch en op populieren in een polderbos in Flevoland gevonden.

Waarschijnlijk spelen verschillende factoren een rol in de uitbreiding van korstmossen in jonge loofbossen. Veel soorten hebben een Atlantische of zuidelijke verspreiding en zijn gebaat bij warme, vochtige winters, en profiteren daarom van klimaatverandering. Daarnaast is het areaal aan geschikt leefgebied toegenomen. Veel polder- en recreatiebossen zijn in de tweede helft van de 20^e eeuw aangeplant met boomsoorten als Populier, Es, Esdoorn, Wilg en Hazelaar. Deze bossen zijn nu oud en gevarieerd genoeg geworden voor de vestiging van veel korstmossen. Het verwilderen van grienden en wilgenbossen in het rivierengebied heeft ook gezorgd voor gevarieerde bossen die nu erg korstmosrijk zijn. Zo is de Biesbosch momenteel één van de korstmosrijkste bosgebieden van Nederland (Pluijm, van der, 2022). Er komen hier zelfs korstmossen voor die nergens anders ter wereld bekend zijn, zoals het Glimmend schaduwmos (*Hyperphyscia lucida*). Als de huidige trend doorzet zullen veel korstmossen zich verder uitbreiden, en kunnen we verwachten dat zich steeds meer nieuwe soorten in Nederland zullen vestigen.

Purperknoopjeskorst. Foto: Henk-Jan van der Kolk.

Voorbeelden van korstmossen die toenemen in jonge loofbossen, waarbij het verloop van het aantal uurhokken (cumulatief over een vijfjarige periode) is weergegeven.

Witte runenkorst. Foto: Henk-Jan van der Kolk.

